

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 12 maja 2020 r.

BADK.DPK.133.53.2020 WW

P10-34/20	Data wpływu petycji 5 marca 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 8 maja 2020 r.

ZASIŁEK POGRZEBOWY

TEMAT

PODWYŻSZENIE WYSOKOŚCI ZASIŁKU

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa

Miejska Rada Seniorów w Ciechocinku.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 80 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w celu podwyższenia wysokości zasiłku pogrzebowego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji postulują nadanie nowego brzmienia art. 80 ustawy emerytalnej:

„1. Zasiłek pogrzebowy przysługuje wysokości 7 000 zł.

2. Zasiłek pogrzebowy podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 marca o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym.

3. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kwota świadczenia nie może ulec obniżeniu.”

Celem postulowanych zmian jest podwyższenie zasiłku pogrzebowego z kwoty 4 000 zł do 7 000 zł, która w opinii autorów petycji pokryje rzeczywiste koszty pogrzebu.

W uzasadnieniu autorzy petycji wskazali, że od 1 stycznia 1999 r. obowiązywały przepisy, zgodnie z którymi zasiłek pogrzebowy przysługiwał w wysokości 200% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu śmierci osoby, której koszty pogrzebu zostały poniesione. Od 1 marca 2011 r. wysokość zasiłku pogrzebowego wynosi 4 000 zł, czyli przez dziewięć lat kwota tego świadczenia nie uległa zmianie, mimo wzrostu kosztów usług pogrzebowych.

Według autorów petycji, ceny usług pogrzebowych kształtują się różnie w zależności od regionu i środowiska (miasto czy wieś), w dużych aglomeracjach koszt pogrzebu wynosi od 7 000 do 10 000 zł. W związku z wysokimi kosztami tych usług, rodzina zmuszona jest oszczędzać na wydatkach związanych z zachowaniem godności zmarłego, a zdarzają się przypadki zaciągania kredytu. Problem ten dotyka ludzi starszych, samotnych i ubogich, których nie stać na pokrycie opłat cmentarnych i usług pogrzebowych, by godnie pożegnać swoich bliskich.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) reguluje też sprawy dotyczące zasiłku pogrzebowego (art. 77 - 81).

Zasiłek pogrzebowy przysługuje w kwocie 4 000 zł (art. 80) w razie śmierci: ubezpieczonego, osoby pobierającej emeryturę lub rentę, osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania, członka rodziny ubezpieczonego oraz emeryta lub rencisty.

Członkami rodziny, o których mowa wyżej są:

- 1) małżonek (wdowa i wdowiec),
- 2) rodzice, ojczym, macocha oraz osoby przysposabiające,
- 3) dzieci własne i drugiego małżonka, dzieci przysposobione i przebywające w rodzinie zastępczej, inne dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie,
- 4) rodzeństwo, dziadkowie, wnuki oraz osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje również w razie śmierci ubezpieczonego po ustaniu ubezpieczenia, jeżeli zmarł w okresie pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub świadczenia rehabilitacyjnego. Zasiłek ten przysługuje tylko z jednego tytułu (art. 77).

Zasiłek pogrzebowy otrzymuje osoba, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.

Jeżeli koszty pogrzebu poniosła więcej niż jedna osoba lub podmiot, zasiłek ten ulega podziałowi między te osoby i podmioty, proporcjonalnie do poniesionych kosztów (art. 78).

W razie sfinansowania kosztów pogrzebu przez inną osobę niż członkowie rodziny lub podmioty powyżej wskazane, zasiłek przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż 4 000 zł. Jeżeli pogrzeb organizowany był na koszt Państwa, organizacji politycznej lub społecznej, lecz członkowie rodziny, ponieśli również część jego kosztów, przysługuje im zasiłek w wysokości 4 000 zł (art. 79).

Prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje (art. 81 ust. 1).

PRACE LEGISLACYJNE:

W Sejmie złożono petycję BKSP-145-IX-79-20, powiązaną z prezentowaną petycją, w sprawie zmiany art. 80 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez określenie wysokości zasiłku pogrzebowego na poziomie 200% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Petycję 9 marca 2020 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Interpelacja nr 1672 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie podwyższenia kwoty zasiłku pogrzebowego. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w odpowiedzi z 20 lutego 2020 r. stwierdziło, że zasiłek pogrzebowy jest jednorazowym świadczeniem przysługującym w razie ziszczenia się ryzyka śmierci i związanej z nią konieczności dokonania pochówku. Istnienie zasiłku pogrzebowego nie wynika z realizacji obowiązku konstytucyjnego, ale jest wyrazem swobody ustawodawcy kształtowania systemu zabezpieczenia społecznego.

Resort wskazał, że w 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 354 100 zasiłków pogrzebowych, łącznie z zasiłkami wypłaconymi po osobach z prawem do świadczenia rolniczego, na kwotę 1 414 517,5 tys. zł. Obecna kwota zasiłku pogrzebowego, która zgodnie z art. 80 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynosi 4 000 zł, obowiązuje od 1 marca 2011 r. wskutek wejścia w życie ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. Nr 238, poz. 1578), która zmieniła wcześniej obowiązującą regulację, zgodnie z którą zasiłek pogrzebowy przysługiwał w wysokości 200% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu śmierci osoby, której koszty pogrzebu zostały poniesione.

Ministerstwo stwierdziło także, że w uzasadnieniu tej zmiany wskazano, że ma ona na celu dostosowanie wysokości zasiłku pogrzebowego, do średniej wysokości tego zasiłku w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Powyższe uzasadnienie nie straciło waloru aktualności i w chwili obecnej nie są prowadzone prace legislacyjne, których celem byłaby zmiana wysokości zasiłku pogrzebowego.

INFORMACJE DODATKOWE:

Najwyższą możliwą kwotę zasiłku pogrzebowego (przysługującą automatycznie członkom rodziny) określa art. 80. Ustawodawca zastosował formułę świadczenia przysługującego w oznaczonej, ryczałtowej kwocie. Na wysokość tego zasiłku nie mają wpływu jakiegokolwiek elementy indywidualizujące (np. wysokość dochodów lub świadczenia emerytalnego/rentowego przysługującego zmarłemu).

W stanie prawnym obowiązującym do 28 lutego 2011 r. zasiłek pogrzebowy przysługiwał w wysokości 200% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu śmierci osoby, której koszty pogrzebu zostały poniesione (kwoty zasiłku były ustalane na 3-miesięczne okresy i ogłaszane w formie komunikatów Prezesa ZUS). W dniu 28 lutego 2011 r. kwota zasiłku wynosiła 6 406,16 zł.

Od 1 marca 2011 r. zasiłek przysługuje w kwocie 4 000 zł, a obecne brzmienie art. 80 ma zastosowanie do wysokości zasiłków pogrzebowych przysługujących po osobach, których śmierć nastąpiła po 28 lutego 2011 r. (zob. art. 46 ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej, Dz. U. Nr 238, poz. 1578 ze zm.). Projektodawca ustawy zmieniającej art. 80 tłumaczył tak znaczące obniżenie zasiłku pogrzebowego zamiarem dostosowania jego wysokości do średniej wysokości tego typu świadczenia w państwach członkowskich UE.¹

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Marcin Bartnicki, Komentarz do art. 80 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stan prawny: 2019.04.29